

відеозапису.

Застосування відеозапису для фіксації допитів зводить нанівець відмову від раніше даних показань та їхньої зміни, дозволяє спростувати вигадані заяви обвинувачених та інших осіб про нібито застосовані в процесі досудового слідства протизаконні прийоми, а також дає судові повну можливість об'єктивно оцінити отримані під час цих слідчих дій показання [5, с. 328].

Отже, допит є однією з найбільш поширених слідчих дій, в процесі виконання якої правоохоронці збирають необхідну інформацію про той чи інший злочин. Тактика допиту на місці події також має велике значення для слідства, оскільки, вона повинна містити у собі постановку тих чи інших запитань, роз'яснення суті наслідків вчиненого злочину, переконання особи під час допиту у необхідності надання допомоги органам розслідування тощо. Тому слідчі повинні володіти низкою спеціалізованих умінь, таких як: знання процесуального законодавства, комунікативні навички, професійне оцінювання доказів та спостережливість для ефективного проведення допиту на місці події, бо це часто вимагає швидкої реакції та адаптації до конкретних умов.

1. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій : монографія. 2006. 416 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/m2tosd.pdf>
2. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз) : монографія. Харків : Харків юридичний, 2007. 432 с.
3. Плетенець В. М. Особливості встановлення психологічного контакту при допитах за участю захисника. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 3. 2016. С. 212–216.
4. Будзієвський М. Ю., Лускатов О. В., Пиріг І. В., Плетенець В. М., Чаплинський К. О., Чаплинська Ю. А. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 397 с. URL: [https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/k\(kl\).pdf](https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/k(kl).pdf)
5. Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І. В., Плетенець В. М., Чаплинська Ю. А. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид., перероб. і допов. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

УДК 343.982.32

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/717-719

Валерія НІКІТІНА

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Віктор ПЛЕТЕНЕЦЬ

професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Здійснення досудового розслідування – це комплексний, ємний процес, який потребує кропіткого дослідження, аналізу, зіставлення, встановлення всіх обставин, що стосуються вчинення кримінально-протиправного діяння. Криміналістична ідентифікація як напрям криміналістичного вчення й певна система знань, що використовуються в практичній діяльності органами досудового розслідування, слугує для виконання завдань кримінального провадження, викриття осіб, причетних до кримінально-протиправної діяльності та доведення їх вини у вчиненні вказаних діянь.

Криміналістична ідентифікація – це процес, пов'язаний з ототожненням об'єктів, що певним чином можуть становити інтерес для кримінального провадження та мати певну доказову силу. Серед окремих методів криміналістики одне з чільних місць належить методам криміналістичної ідентифікації та встановлення групової належності (групофікації), теоретичні основи яких є найбільш розробленими, а практична значущість – багатоплановою [1, с. 23].

У доказуванні прийнято оперувати категоричними висновками, достовірними фактами, хоча й припустимим є використання ймовірних суджень щодо належності конкретного об'єкта до класу, виду або роду. Цим криміналістична ідентифікація відрізняється від ідентифікації як загального методу, застосовуваного в різних галузях знань [2, с. 27].

В умовах сьогодення, коли наша держава перебуває в стані повномасштабної війни, криміналістична ідентифікація посідає особливу роль у процесі здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень, які зокрема пов'язані з порушенням законів та звичаїв війни військовослужбовцями збройних сил російської федерації, діяння яких пов'язані як з протиправним заподіянням смерті цивільному населенню, так і з вчиненням щодо такого населення іншого спектру насильницьких кримінальних правопорушень, в тому числі проти життя й здоров'я та статевої свободи і статевої недоторканості.

Здійснюючи досудове розслідування в кримінальних провадженнях щодо протиправного заподіяння смерті цивільними особами комбатантами РФ, зокрема досліджуючи місця масових поховань, важливим елементом процесу криміналістичної ідентифікації є встановлення ДНК-профілю вбитих осіб та подальше зіставлення його з наявними порівняльними зразками.

Щодо розслідування кримінальних правопорушень загальнокримінальної спрямованості, з якою правоохоронні органи стикаються щоденно, можемо зауважити, що у вказаній категорії значна увага приділяється встановленню візуальних ознак правопорушника та його ототожнення з особами, які встановлюються правоохоронцями з метою порівняння наявних відомостей щодо зовнішності злочинця, які отримані від свідків або очевидців, з візуальними ознаками, що належать встановленій особі, яка підозрюється у вчиненні певного кримінального правопорушення. Використання інформації про зовнішність людини (або її елементи) має ґрунтуватися на аналізі та оцінці зібраної і записаної інформації. Він заснований на результатах такого аналізу і оцінки інформації про зовнішність людини [3, с. 38]. Така інформація може бути отримана безпосередньо від потерпілої особи, очевидців, свідків, з камер відеоспостереження тощо.

Фізичні дані людини бувають двох типів: зовнішні (анатомічні) та внутрішні (структурні). Зовнішні (анатомічні) дані характеризують будову людського тіла (голова, обличчя, руки, ноги, зуби, шкіра тощо). Внутрішні (структурні) дані характеризують зовнішню будову тканин, органів, різні виділення людського організму [4, с. 194].

Цифровізація всіх сфер суспільного життя віднайшла свій прояв і в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування та кримінального провадження в цілому, зокрема й щодо питання впровадження технологій штучного інтелекту в процесі криміналістичної ідентифікації, які дозволяють встановлювати конкретних осіб за допомогою камер відеоспостереження, зіставляючи отримані результати з тими, які органи досудового розслідування отримали під час здійснення слідчих (розшукових) дій. Вагомий внесок у досліджувану нами проблематику здійснюють науковці, розробляючи й удосконалюючи методи ідентифікації осіб, які перебувають у місцях масового скупчення людей (у натовпі) за матеріалами відеозаписів. Цю проблему успішно вирішують шляхом використання сучасного програмного забезпечення, що дає змогу ідентифікувати людей як окремих осіб (виокремлюючи їх із груп або навіть рухомого натовпу) [5, с. 112].

Разом з методами розпізнавання осіб вдосконалюються і методи злочинної діяльності – злочинці постійно намагаються змінити свої індивідуальні ознаки або залишити на місці події хибні сліди, аби спрямувати процес досудового розслідування в неправильному напрямку [6, с. 225]. Тому для ефективного застосування методик криміналістичної ідентифікації варто дуже детально досліджувати всі фактичні обставини кримінально протиправного діяння, не нехувати вилученням всіх можливих речових доказів, біологічних речовин, інших слідів на місці події.

Зважаючи на зміст вищевикладеного, можемо зробити висновки щодо значної ролі криміналістичної ідентифікації як окремого напрямку криміналістичного вчення для ефективного, повного та детального дослідження, встановлення всіх обставин вчиненого кримінального правопорушення, формування доказової бази, яка прямо буде вказувати на винність особи, що таке кримінальне правопорушення вчинила, або ж навпаки, спростовувати наявні версії щодо причетності певної особи до вчинення кримінально протиправного діяння, яке нею не здійснювалось, з метою реалізації одного із завдань кримінального правопорушення – попередження притягнення до кримінальної відповідальності особи, яка в здійсненні такого діяння не винна.

1. Будзієвський М. Ю., Лускатов О. В., Пиріг І. В., Плетенець В. М., Чаплинський К. О., Чаплинська Ю. А. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 397 с.
2. Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І. В., Плетенець В. М., Чаплинська Ю. А. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид., перероб. і допов. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
3. Кигаї В. А. Відносно ідентифікації людини за зовнішніми ознаками. *Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування* : матеріали кругл. столу (м. Дніпро, 25 лютого 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 37–39.
4. Чорна П. П. Криміналістична габітологія: її сутність і завдання. *Актуальні проблеми криміналістики та судової експертизи* : матеріали науково-практ. семінару (Дніпро, 28 трав. 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 192–195.
5. Husieva V. Problems of human personal identification by appearance in investigation of criminal offenses. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. 2021. Vol. 24. No. 2. S. 109–122. URL: <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2021.07> (date of access: 13.12.2023).
6. Джюра В. В. Особливості криміналістичної ідентифікації особи при проведенні досудового розслідування : матеріали VI Міжнар. молодіжного наукового юрид. форуму / Національний авіаційний університет, 18 травня 2023 р. Київ, 2023. С. 224–226.

УДК 343.982.327

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/719-723

Богдан ПАРІМОНЧІК

студент ННІ права
та інноваційної освіти

Сергій ІСЛАНКІН

старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗБРОЇ, БОЄПРИПАСІВ, ВИБУХІВОК ТА СЛІДІВ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Серед досліджень, які здійснюються у сфері кримінального провадження, особливе місце посідає криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, боєприпасів і слідів їхнього застосування, холодної зброї.

Серед засобів вчинення кримінальних правопорушень особливе місце завжди посідала вогнепальна зброя. Останнім часом спостерігається значне зростання кількості злочинів, пов'язаних із використанням вогнепальної зброї. Це пов'язано з тим, що ринок вогнепальної зброї став більш доступний, а також в реаліях військової агресії РФ проти України виникло більше можливостей для отримання зброї незаконним шляхом.

К. Радельчук вказує, що аналіз проваджень досліджуваної проблеми показує, що для вчинення вбивств злочинцями застосовуються різні способи, серед яких можна виділити три найпоширеніші способи, а саме: використання вогнепальної зброї – 55 % випадків, використання вибухових пристроїв – 4 %, застосування холодної зброї та інших предметів, що мають господарсько-побутове призначення – 36 % [6, с. 343].

Науково-теоретичною основою криміналістичного дослідження вогнепальної зброї слугує наука «Судова балістика» – розділ науки криміналістики, який вивчає ручну вогнепальну зброю і сліди її дії для одержання доказової інформації [7, с. 113].

Судово-балістична експертиза є однією з форм практичного застосування судової балістики – «... це спеціальне дослідження, яке проводиться у встановленій законом процесуальній формі зі складанням відповідного висновку, метою якого є отримання науково-обґрунтованих фактичних даних про вогнепальну зброю, боєприпаси до неї і обставини їх застосування, що мають значення для розслідування і судового розгляду» [15, с. 135].

Найбільш поширеними об'єктами судово-балістичного дослідження є: боєприпаси до ручної вогнепальної зброї, як споряджені (патрони), так і їх частини (кулі, гільзи, дріб,